

Zit alle wijsheid in een Big Mac?

En Big Mac bij McDonald's kost in de VS 4,20 dollar, in Zwitserland 6,50 franc en in Oekraïne 18 grivna.

Omdat de Big Mac in al deze landen uit precies dezelfde ingrediënten bestaat - twee schijven rundergehakt, sla, kaas, augurk en uitjes samengeperst in een driedelig sambroodje - zou voor 4,20 dollar hetzelfde product moeten worden gekocht als voor 6,50 Zwitserse franc of 18 grivna.

Dat betekent dat één dollar 0,65 Zwitserse franc waard zou moeten zijn en 0,23 grivna. Een dollar kost echter 0,97 franc, wat betekent dat de franc op de valutamarkt 51 procent is overgewaardeerd. De grivna is echter maar 0,12 dollar, zodat die 48 procent is ondergewaardeerd.

Het geheim van Burgernomics zit in een broodje: wat begon als een grote grap krijgt nu elk jaar een nieuwe versie

In 1986 lanceerde het blad *The Economist* zijn zogenaemde koopkrachtpariteit op grond van de Big Mac die in 120 landen in de wereld op exact dezelfde wijze wordt samengesteld. De ongezonde hap bleek een betere indicator te zijn dan alle andere slimme indexen die waren ontwikkeld.

Omdat het bereidingsprocedé tot op de tweede nauwkeurig is vastgelegd in het 600 pagina's dikke *Operations & Training Manual*, zijn er niet alleen geen smaakverschillen, maar kost het bereiden ook overal dezelfde hoeveelheid arbeid. Hoewel de lancering van de Big Mac-index als een grote grap was bedoeld, publiceert het blad vanwege het succes elk jaar een nieuwe versie.

Sinds die tijd kan geen wetenschapper meer om *Burgernomics* heen. In 1993 kwam de socioloog George Ritzer met een boek over de McDonaldisering van de mondiale samenleving; het standaardiseren en rationaliseren van productie en distributie. Begin dit jaar gebruikte de Amerikaanse econoom Orley Ashenfelter van Princeton University de fastfoodketen voor een onderzoek naar de loonniveaus in verschillende landen.

Omdat het personeel van McDonald's wereldwijd precies hetzelfde werk moet doen, zijn hun lonen (McWages) als vergelijkingsmateriaal genomen voor een studie waaruit blijkt dat mensen in India of China voor exact hetzelfde werk maar een tiende verdienen van wat Euro-

peanen of Amerikanen krijgen. Omdat de prijzen daar lager zijn - bijvoorbeeld die voor Big Macs - is het verschil in koopkracht echter minder groot, zij het nog aanzienlijk. Een fritesbakker in New York kan van zijn uurloon 2,2 Big Macs kopen, die in China een halve.

Tussen 2000 en 2007 stegen de McWages in de VS met 13 procent, maar de prijs van een Big Mac steeg met 21 procent, zodat de Amerikanen 7 procent aan koopkracht inleverden. McWages worden nu gebruikt voor het meten van productiviteit en de concurrentiekracht. Misschien zouden ze in Brussel eens een Big Mac moeten eten.

REAGEREN?

P.DEWAARD@VOLKSKRANT.NL

'Bonus in plaats van meer loon'

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM Werknemers moeten volgend jaar geen loonsverhoging krijgen maar een eenmalige, belastingvrije uitkering van 2 procent. Werkgeversvereniging AWWN wil op die manier de koopkracht opkrikken in de hoop dat de consument in de kwakkelende economie weer eens echte aankopen gaat doen.

Bijkomend voordeel voor de werkgevers is dat door de maatregel, een bonus van 660 euro voor een modaal inkomen van 33 duizend euro, de loonkosten van de bedrijven niet onnodig structureel oplopen. 'Eenmalig 2 procent is meer dan de 1,6 of 1,7 procent structurele loonsverhoging die nu gemiddeld in cao's wordt afgesproken', zegt een woordvoerder.

In politiek Den Haag wordt niet meteen enthousiast gereageerd op het voorstel. 'Ik vind het een aardige gedachte', zegt VVD-Kamerlid Helma Peppéus. 'Maar ik zeg er wel bij dat de rekening wordt betaald door de belastingbetaler.' Een belastingvrije bonus scheelt de Belastingdienst 1 miljard euro aan inkomsten. Peppéus noemt dat fors. Maar volgens de AWWN staan daar hogere btw-inkomsten tegenover.

Parlementariër Jesse Klaver (GroenLinks) noemt het voorstel 'hapsnap-beleid'. De partij wil de inkomstenbelasting verlagen, waardoor mensen niet alleen volgend jaar, maar ieder jaar meer geld overhouden.

D66-Kamerlid Fatma Koser Kaya stelt dat het AWWN-plan er niet voor zorgt dat werken structureel aantrekkelijker wordt. Net als Klaver pleit zij voor een verlaging van de inkomstenbelasting.

Ook de vakbonden hebben kritiek op het voorstel. FNV, CNV en MHP vinden dat er per sector moet worden gekeken naar wat nodig is. 'Niet alle bedrijven of sectoren zijn even winstgevend; daar houden wij aan de onderhandelingstafel rekening mee', zegt Leo Harteveld van de FNV. 'Als je de economie écht een stimulans wilt geven, dan is het eerder een goed idee om eenmalige uitkeringen juist aanvullend op normale, structurele loonsverhogingen toe te kennen', zegt MHP-voorzitter Bob van der Wal. Jaap Smit (CNV) vindt dat dit soort voorstellen moeten worden besproken aan de cao-tafel.

PO?